

FORSVARSAKADEMIETS FORSKNINGSETISKE RETNINGSLINIER

Ref.:

- a. [FAKPUB DE.990-1 Forsvarsakademiets forskningsstrategi](#)
- b. [Forskningsetik i Samfundsvidenskaberne. Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd. \(2002\)](#) (internettet)
- c. [Rapport vedrørende forskningsetiske regler. Forskningsstyrelsen \(2003\)](#) (internettet)
- d. ["The Danish Code of Conduct for Research Integrity"](#) (se [Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside](#)): (internettet)

1. GYLDIGHEDSOMRÅDE

Denne BST er gældende for Forsvarsakademiets myndighedsområde.

2. FORMÅL

Formålet med bestemmelsen for FAK forskningsetiske retningslinier er at skabe en fælles forståelse for forskningens rammer og vilkår samt at sikre den videnskabelige legitimitet i FAK forskningsaktiviteter.

3. BAGGRUND

I forbindelse med formuleringen af FAK Forskningsstrategi¹ blev der fra FAK Forskningsråd udtrykt behov for formuleringen af et sæt forskningsetiske retningslinier m.h.p. på at afklare rammer og vilkår for forskningen, herunder immaterielle rettigheder og anvendelse af forskningsbaserede produkter (fx bøger, notater, rapporter, m.m.). Endvidere er det, af hensyn til bl.a. omverden og samarbejdspartnere væsentligt, at FAKs etiske holdninger i forhold til forskningsetik; -ærlighed, -gennemsigtighed og -pålidelighed optegnes.

4. FORSKNINGSAKTIVITETER PÅ FAK

De forskningsbaserede aktiviteter på FAK er rettet dels mod den professionelle praksis i form af støtte til den militære opgaveløsning og dels mod den akademiske verden og deltagelse i den offentlige debat om Forsvarets anvendelse og udvikling. Forskningen har således ofte et dobbelt sigte, der både retter sig indad i organisationen og udad mod omverdenen. Det betyder, at FAK forskningsprodukter kan have vidt forskellige målgrupper og spænder over forskellige kvalitetskriterier og formater som fx doktrinudvikling, organisationsudvikling, konferencer og videnskabelige tidsskriftartikler.

Ofte er forskningsindsatsen et resultat af et tæt samspil mellem forskere og militære enheder, som i fællesskab afdækker udviklingsmuligheder og behov i organisationen. På denne måde sikres det, at forskningen i videst muligt omfang tilgodeser aktuelle krav og tendenser i professionsfeltet, herunder de politiske rammevilkår og den operative opgaveløsning. Et kendetegn ved FAK forskningsprofil er således, at forskerne i vid udstrækning bedriver forskning i egen organisation. Det stiller samtidig en særlig fordring til de forskningsetiske

¹ Forskningsstrategi for Forsvarsakademiet, bilag 01 Master i Militære Studier, FAKPUB DE 990-1 2014-05.

retningslinier, rettigheder, beskyttelse af kilder m.m., som er nødvendig for at værne om forskningens legitimitet og relationen til det militære personel.

5. GENERELLE RETNINGSLINIER

Ifølge FAK Forskningsstrategi har forskningen som målsætning at understøtte Forsvarets behov for vidensproduktion samt at have samfundsmæssig relevans. Forskningen på FAK skal tillige bidrage til at forberede Forsvaret på de udfordringer, som fremtidens konflikter vurderes at bringe. Det fremgår endvidere, at FAK vil formidle sine forskningsresultater såvel internt i Forsvaret som eksternt til den danske offentlighed, centraladministrationen, sammenlignelige institutioner, medierne og internationale samarbejdspartnere.

I forskningsstrategien understreges tillige, at formidlingen af forskningen skal præsentere FAK som en åben, dynamisk og troværdig institution, der gerne udfordrer eksisterende viden. Interessenterne skal have fuld tiltro til, at FAK forskere alene udtaler sig på baggrund af faglig viden, og at de gør dette uvildigt i forhold til Forsvarets interesser. Dette er udgangspunktet for de følgende vejledende retningslinier, som sætter de forskningsetiske rammer, hvorunder disse mål søges realiseret.

Retningslinierne er formuleret på baggrund af de vejledende retningslinier for Forskningsetik i Samfundsvidenskaberne, udgivet af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd (2002):

- 5.1.** Forskeren skal overveje, hvorvidt det konkrete forskningsprojekt er foreneligt med god videnskabelig standard. Forskeren skal endvidere overveje, om afhængighedsforhold af den ene eller den anden art kan påvirke forskningsarbejdet i strid med faglige og etiske principper.
- 5.2.** Det påhviler forskeren at udføre sin forskning under hensyntagen såvel til de personer og grupper, som er genstand for forskning, som til andre grupper, der kan blive berørt af forskningsarbejdet og dets resultater. Forskeren må undgå at være til unødigt besvær og ulempe eller unødigt krænke andres privatliv.
- 5.3.** Forskeren har ansvaret for, at oplysninger indsamlet eller stillet til rådighed for forskning ikke kommer til uvedkommendes kendskab i en form, som muliggør identificering af personer, der er genstand for eller har bidraget med oplysninger til forskningsarbejdet. Ved deltager-observation og andre former for kvalitativ metode kan der være interesse i at citere de iagttagne personer, evt. citere dem med angivelse af deres navn. Formålet hermed er at give de pågældende mennesker ordet selv. Dette kan naturligvis ske, men oplysning om navn forudsætter samtykke.
- 5.4.** Det påhviler forskeren at indhente samtykke fra dem, som personligt inddrages i forskningen. De pågældende skal oplyses om, at deltagelse er frivillig. Indhentes oplysninger fra myndigheder, gælder almindelige regler om udlevering af oplysninger og materiale. Som udgangspunkt vil forskningsforløbet drøftes med myndigheden, med henblik på en gensidig forventningsafstemning.

5.5. Det påhviler forskeren at gøre sine forskningsresultater tilgængelige for offentligheden samt at fremlægge dem i overensstemmelse med almindelige videnskabelige principper og undgå fortegnede eller ufuldstændige fremstillinger.

5.6. Hensynet til informanternes anonymitet kan afskære udenforstående fra kontakt med informanterne, f.eks. kan forskning i virksomhedsinterne forhold ikke gøres til genstand for fri efterkontrol i pågældende virksomheder.

5.7. Offentliggørelse af konklusioner eller delresultater før en undersøgelse er afsluttet må udelukkende bero på forskerens vurdering af det faglige belæg herfor.

6. FORSKNINGSRETTIGHEDER OG VILKÅR

For så vidt som FAK forskning tjener en professionsorienteret såvel som en akademisk interesse, kan det i visse tilfælde være vanskeligt at afgøre, om rettighederne til et givent forskningsprodukt tilhører den enkelte forsker eller FAK. Det kan derfor være nødvendigt at afveje forskellige og til tider modstridende hensyn vedrørende anvendelsen af den forskningsbaserede viden. Følgende punkter kan danne afsæt for en konkret vurdering:

6.1. Forskningsbaseret viden, der publiceres i forskerens navn, ejes af forskeren selv medmindre andet udtrykkeligt aftales. Det bør derfor ultimativt være op til forskeren selv at træffe beslutning om i hvilken form og i hvilket omfang, forskningsresultaterne skal publiceres. Der vil som hovedregel være indgået en forskningsaftale mellem forskeren og dennes chef, som angiver arten og omfanget af formidling og publicering af forskningsresultaterne. Uforudsete omstændigheder, der opstår under forskningsforløbet, kan imidlertid gøre det nødvendigt at revurdere aftalen, hvilket bør ske i dialog mellem forskeren og dennes chef.

6.2. En chef eller myndighed kan ikke forlange adgang til forskerens data (fx interviews) mod dennes ønske.

6.3. Såfremt de publicerede resultater er kritiske ift. Forsvaret, Forsvarets partnere eller den politiske ledelse, bør FAK støtte forskerens forskningsfrihed og udelukkende forholde sig til forskningens videnskabelige kvalitet og ikke til dens konklusioner.

6.4. Hvis der opstår uenighed mellem en chef og en forsker om fx indhold, konklusioner eller anbefalinger, er det alene forskeren, der kan træffe beslutning om evt. ændringer eller forbehold i forbindelse med publicering af forskningsresultaterne. En chef kan derefter komme med sine egne anbefalinger med tydelig reference til forskerens publiceringer. Herefter er det ikke et krav, at forskeren bakker op om anbefalingerne.

6.5. Hvis der undervejs i forskningsforløbet opstår situationer, hvor forskningsmetoden og kvaliteten retmæssigt kan drages i tvivl eller eksempelvis vurderes at være uetisk (ex. til skade for enkeltpersoner), bør der ske en ledelsesmæssig indgriben, fx ved efterkontrol af den anvendte metode. Det samme gælder tilfælde, hvor der kan rejses tvivl om den videnskabelige redelighed. Her bør man læne sig op ad praksis i den universitære verden for at sikre legitimitet om FAK forskning. Der kan bla. henvises til Forskningsstyrelsens rapport vedrørende forskningsetiske regler (2003)².

² Forskningsstyrelsen (2003): *Rapport vedrørende forskningsetiske regler*, maj 2003, www.ufm.dk.

6.6. Som del af den myndighedsbetjening, der tjener til at fremme Forsvarets opgaveløsning, kan FAK efter en konsekvensvurdering beslutte sig for ikke at udgive en forskningspublikation. Hensynet til de professionelle aktører, der berøres af forskningsprojektet, går således forud for interessen for den akademiske formidling.

6.7. Dette gælder særligt, såfremt offentliggørelse af forskningsresultaterne indebærer en væsentlig risiko for at kompromittere sikkerheden for militært personel eller hvis det på anden vis kan virke som hæmsko for løsning af Forsvarets opgaver. I så tilfælde bør forskeren i samråd med sin nærmeste chef vurdere alternative muligheder for anvendelsen af forskningen, herunder tid og sted for publicering.

6.8. For så vidt som forskeren har rettighederne over sin egen forskning, kan forskeren anvende sin viden i andre sammenhænge end ved FAK, dvs. i sin fritid. Et eksternt udbudt kursus eller uddannelsesforløb må blot ikke være i direkte konkurrence til kurser eller uddannelsesforløb ved FAK.

6.9. Det står forskeren frit at modtage honorar for ekstern undervisning, rådgivning eller konsulentvirksomhed, ligesom det er tilladt at fungere som underviser, vejleder eller censor på andre uddannelsesinstitutioner. Dog må forskeren ikke tjene penge på at sælge ydelser (foredrag, undervisning, rådgivning m.m.) til Forsvaret. Er forskningen gennemført i samarbejde med andre, skal de øvrige bidragydere krediteres herfor. Udbydes et kursus eller uddannelsesforløb, der helt eller delvist er udviklet af andre end forskeren selv, skal der indhentes samtykke fra de personer, der har ophavsrettighederne til forskningen.

7. FORFATTERRETTIGHEDER OG KREDITERING

Vedr. forfatterangivelse følger FAK de retningslinjer, der fremgår af "The Danish Code of Conduct for Research Integrity" (se Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside: <http://ufm.dk/publikationer/2014/filer-2014/the-danish-code-of-conduct-for-research-integrity.pdf>).

Se specifikt kriterierne i afsnit 5. (5.1.-5.9.), der skal være opfyldt, for forfatterskab kan påberåbes.

Heraf fremgår det blandt andet, at forfatterskab generelt bør tildeles på baggrund af fire kriterier, hvor alle individer, der imødekommer disse fire bør anerkendes som forfattere.

- Væsentlige bidrag til udformningen eller designet af arbejdet, eller indsamling, analyse eller fortolkning af data til arbejdet, OG
- udarbejdelse af arbejde eller kritisk revidering i forbindelse med vigtigt intellektuelt indhold, OG
- endelige godkendelse af den version, der skal offentliggøres, OG
- man skal være indforstået med, at stå til regnskab for alle aspekter af arbejdet.

Se endvidere punkterne 5.1.-5.9. for uddybende bemærkninger.

7. FORSKNINGSETIK; ÆRLIGHED, GENNEMSIGTIGHED OG PÅLIDELIGHED

Disse principper baserer sig på formuleringerne "The Danish Code of Conduct for Research Integrity" afsnit I.

7.1. Ærlighed

For at sikre troværdig forskning bør forskerne være ærlige ved rapportering af mål, metoder, data, analyse, resultater, konklusioner mv.

Det kræver en nøjagtig og afbalanceret rapportering, når forskning præsenteres og fortolkes. Når der postuleres på baggrund af opnåede resultater, når andre forskeres arbejde skal anerkendes, når der ansøges om forskningsmidler samt når forskning skal vurderes og evalueres fx i forbindelse med en fagfællebedømmelse.

7.2. Gennemsigtighed

For at sikre den videnskabelige argumentations troværdighed, og for at sikre at akademisk refleksion er i overensstemmelse med praksis, på det pågældende område, bør alle faser af forskningen være gennemsigtig. Det kræver åbenhed ved rapportering om interessekonflikter, planlægning af forskning, de anvendte forskningsmetoder, og de resultater og konklusioner der opnås.

7.3. Pålidelighed

For at sikre forskningens pålidelighed, bør alle involverede parter være ansvarlig for den forskning, der udføres. Det kræver, at forskere og institutioner påtage sig ansvaret for den forskning, de udfører, i form af: forskningsresultaternes nøjagtighed og pålidelighed, overholdelse af alle relevante bestemmelser, for at fremme og opretholde en kultur med forskningsintegritet via undervisning, træning og supervision, samt at der træffes passende foranstaltninger når/hvis forskning ikke udføres på ansvarlig måde.

8. SAGSBEHANDLENDE ENHED

Dekanatet er sagsbehandlende enhed.